

MYRRHA TRONG TIẾNG LA-TINH ĐƯỢC DỊCH LÀ MỘC DƯỢC HAY MỘT DƯỢC?

Nguyễn Văn Nghệ

Dịp Lễ Hiển Linh năm 2015 trên hộp thư email của anh em Cựu Chủng sinh Tiểu Chủng viện Sao Biển Nha Trang có trao đổi về từ ngữ “Mộc dược hay Một dược?” Nhiều anh em cựu chủng sinh trong nước cũng như sống ở nước ngoài đã tìm tài liệu để dẫn chứng trong 2 từ trên, từ nào chuẩn xác nhất. Cuối cùng anh em thống nhất là dùng từ “Một dược” để dịch từ “Myrrha” của tiếng La-tinh.

Vào google gõ “*Mộc dược hay Một dược*” sẽ có nhiều bài giải thích về 2 từ ấy. Đại đa số các tác giả Công giáo và không Công giáo đều công nhận từ “Một dược” là chuẩn xác nhất.

Bản dịch Kinh Thánh năm 1916 của Cố Chính

Linh (Albert Schlicklin), địa phận Tây Đàng Ngoài (Tổng Giáo phận Hà Nội hiện nay): “*Liền vào trong nhà, thấy con trẻ cùng Mẹ Người là Đức Bà Maria, thì sắp mình xuống mà thờ lạy Người; đoạn mở hộp của châu báu và dâng của lễ tiến Người, là hoàng kim, nhũ hương và một dục – Et intrantes domum, invenérunt púerum cum María mater ejus et procidéntes adoravérunt eum: et apértis thesaúris suis obtulérunt ei múnera, aurum, thus, et myrrham.*”¹

Cuốn ‘Sử ký Hội Thánh’ của Cố Khánh (Ravier) soạn in lần thứ I năm 1894 và in lần thứ II năm 1933: “*Ba vua thấy làm vậy thì mừng lắm, liền vào nhà thấy Đức Chúa Giêsu, thì sắp mình xuống đất thờ lạy Người cùng dâng của lễ là vàng, cùng nhũ hương và một dục mà tiến Người.*”²

Trong bản dịch *Kinh Thánh Cựu Tân ước* của Linh mục Đa Minh Trần Đức Huân tái bản năm 1971 dùng từ “Một dục”³. Bản thảo dịch *Kinh Thánh* của Linh mục Giuse Nguyễn Thế Thuấn ghi là “Một dục” nhưng khi đem in thì người ta tưởng Linh mục viết sai chính tả nên sửa lại thành “Mộc dục”. Bản dịch của Hồng y Giuse-Maria Trịnh Văn Căn: “*họ sắp mình thờ lạy, rồi mở hộp lấy lễ vật, gồm có vàng, nhũ hương và mộc dục để dâng tiến Người.*”⁴

Trong sách *Kinh* của địa phận Qui Nhơn đều ghi “một dục”.

Bài Phúc âm dành cho Lễ Hiển linh ngày 8/1/2023 được đăng trên trang thông tin các Giáo phận ở Việt Nam đều ghi “... lễ vật: Vàng, Nhũ hương và Mộc dục”.

Như vậy thời kỳ đầu khi dịch Kinh Thánh sang tiếng Việt các dịch giả đều dùng từ “mộc dục”, về sau không biết vì lý do gì “mộc dục” lại biến thành “mộc dục”.

Để biện minh cho việc dùng từ “Mộc dục” tác giả Phê rô Nguyễn Đình Diễm đã viết: “Với MỘT DỤC dân chúng sửa (chỉ có các nhà phiên dịch sửa, chứ không có “dân chúng” nào cả! - T/g) thành MỘC DỤC có lẽ vì MỘC gần giống với MỘT nhưng quen thuộc hơn và dễ hiểu hơn vì có sự liên tưởng đến cây cỏ dùng làm thuốc.

“Kết luận, nên dùng MỘT DỤC để nhất quán với chữ gốc Hán. Từ điển Công giáo của Hội đồng Giám mục Việt Nam, tái bản năm 2019, đã dùng MỘT DỤC ở mục từ CHIÊM TINH, NHÀ. Nhưng không nên khắt khe cho rằng dùng MỘC DỤC là sai lầm. MỘC DỤC mang tính xã hội nhiều hơn MỘT DỤC. Trong não trạng người Việt Nam Công giáo và ngoài Công giáo, MỘC gợi lên ý nghĩa về thảo dục trong khi MỘT không nói lên điều gì.”⁵

Sao lại “MỘT không nói lên điều gì”? Trong Tự Điển Việt Nam của Ban Tu thư Khai Trí có từ “Mộc” nghĩa là chết, mất, hết: Mai một= vùi lấp.

Một dược (Myrrha) là hương liệu dùng trong việc tẩm liệm xác chết ở vùng Ai Cập và Palestine thời xa xưa, vì nó có tính chất chống lại sự thối rữa.

Lý luận như tác giả Phê-rô Nguyễn Đình Diễm: “... không nên khắt khe cho rằng dùng MỘC DƯỢC là sai lầm. MỘC DƯỢC mang tính xã hội nhiều hơn MỘT DƯỢC”. Vậy cái gì “mang tính xã hội nhiều” là đúng chẳng? Cứ “chúng khẩu đồng từ” (Nhiều miệng cùng nói một lời - “Thiếu số phục tùng đa số”) đều đúng hay sao?

Tác giả Bùi Ngọc Hiến khẳng định: “Chỉ có một dược mà không hề có mộc dược để dịch myrrha (của Latin), thì tại sao cứ cố chấp dùng cái không có thay cho cái có?”⁶

Biết sai thì cố gắng sửa sai, nếu không, nói như tác giả Bùi Ngọc Hiến là “cố chấp”. Sách Tả truyện viết: “Nhân thù vô quá. Quá nhi năng cải, thiện mạc đại yên” (Con người thì không ai là không lỗi lầm. Có lỗi mà có thể sửa đổi thì chẳng gì tốt đẹp bằng).

Giáo xứ Cây Vòng- Nha Trang

Chú thích

¹ *Kinh Thánh Cựu bản Vulgata*, Cổ Chính Linh Địa phận Tây Đàng Ngoài, Quyển IV, HongKong, Imprimerie de la Société des Mission-Etrangère, 1916, trang 14

² *Sử ký Hội Thánh*, Cha Khánh (P. Ravier) soạn, In lần thứ I năm 1894, In lần thứ hai, Quyển thứ I, Hanoi, Imp. Trung- Hòa Thiện- Bản 1933, trang 238

³ *Kinh Thánh Cựu Tân ước*, dịch theo bản Phổ thông Vatican

1959, Ra Khơi Thánh kinh Thiện Bản 1971, Tái bản và nhuận chánh, trang 1623

⁴ Hồng Y Giuse –Maria Trịnh văn Căn, *Kinh Thánh*, Tòa Giám mục Hà Nội, 1985, trang 1801

⁵ <http://www.legiomariaevn.com/chi-tiet-tin-tuc/1682/moc-duoc-hay-mot-duoc-.html>

⁶ <http://www.tutevungtau.blogspot.com/2015/04/mot-duoc-hay-moc-duoc.html>